

DANIJEL

Prorok Danijel među prvima je bio prognan u Babilon 586. god. pr. n. e. za vladavine cara Nabukodonosora. U to vrijeme on je bio veoma mlad. Zahvaljujući svojim darovima i sposobnostima vinuo se do visoke službe na babilonskom dvoru. Njegova knjiga obuhvaća sve glavne događaje koji su se zbili tokom sužanjstva u Babilonu, zaključno sa 530. god. pr. n. e.

Prvi dio Danijelove knjige (poglavlja 1–6) u prvome redu se sastoji od povijesnog pripovijedanja. Drugi dio (7–12) sastoji se od apokaliptičnih sadržaja, to jest od simboličke, vizionarske i proročke književne građe u kojoj Danijel predviđa događaje u razdoblju od 5. do 2. st. prije Krista. Četiri carstva, prikazana u vidu zvijeri (7:1–7), opisana su kao babilonsko, medo-perzijsko, grčko i rimsko. Danijel posebno upozorava na dolazak okrutnog vladara koji će pokušati uništiti narod Božiji (8:9–12). Bio je to seleukidski kralj Antioh IV Epifan (175–163. prije Krista), koji je pokušao Jevrejima nametnuti grčku pagansku vjeru i kulturu. Danijel je predvidio i neke vremenski veoma daleke događaje, to jest uspostavu Mesijinovog kraljevstva (9:24–27).

Danijel je, kao i Ezekiel, naglašavao da je Bog jedini vladar nad kraljevstvima ljudi (4:17; 5:21). Danijelove vizije uvijek pokazuju da je Bog pobjednik, a njegova knjiga, poput Otkrovenja, završava upotpunjenjem Božijega kraljevstva.

Izbor mladića

1 Treće godine vladavine Jehojakima, kralja jehudinskoga, dođe u Jerusalem babilonski kralj Nabukodonosor, te ga opsjede. (2) Gospod mu dade u ruke Jehojakima, kralja jehudinskoga, i dio posuđa kuće Božije; i odnese ih on u zemlju Šinar, u kuću svoga boga¹, i unese posuđe u riznicu svoga boga².

(3) Tad kralj naredi Ašpenazu, starješini svojih prvaka³, da uvede neke od sinova Israilovih: neke iz kraljevske porodice a neke od plemića. (4) mladiće bez nedostataka, lijepe, znane u svakoj mudrosti, obdarene razumom i znanjem oštroumnim, i sposobne da služe na kraljevu dvoru; i naredi mu da ih nauči pismu i jeziku Kaldejaca. (5) Kralj im odredi dnevni obrok od najbolje kraljeve hrane i od vina koje on pije, i da se odgajaju tri godine, poslije kojih bi stupili u kraljevu ličnu službu. (6) I bijahu među njima od sinova Jehudinih: Danijel, Hananija, Mišael i Azarija. (7) Potom im starješina prvaka dodijeli nova imena; Danijelu dodijeli ime Beltešazar, Hananiji Šadrak, Mišaelu Mešak, a Azariji Abed-Nego.

Danijelov prijedlog

(8) Ali Danijel riješi da se neće okaljati kraljevom najboljom hranom niti vinom šta ga on pije; zato zamoli starješinu prvaka da mu dozvoli da se ne kalja. (9) I dade Bog Danijelu da stekne blagonaklonost i samilost u očima starješine prvaka, (10) te starješina prvaka reče Danijelu: "Strah me je gospodara moga kralja, koji vam je odredio hranu i piće; jer šta ako on vidi da su vam lica mršavija nego u vaših vršnjaka? Tad biste me natjerali da izgubim glavu kod kralja." (11) Ali Danijel reče nadzorniku koga bješe starješina prvaka postavio Danijelu, Hananiji, Mišaelu i Azariji: (12) "Molim te, iskušavaj svoje sluge deset dana, i daj nam povrća da jedemo i vode da pijemo. (13) Onda neka se vidi kako izgledamo pred tobom mi, a kako mladići koji jedu kraljevu najbolju hranu; i postupi sa svojim slugama po onome što budeš vidio."

(14) I on ih poslušao u tome te ih stavi na kušnju deset dana. (15) Kad se navršio deset dana, oni izgledahu ljepši i ugojeniji od svih mladića koji su jeli najbolju kraljevu hranu. (16) Zato nadzornik nastavi sklanjati njihovu probranu hranu i vino koje su trebali piti, te im i dalje davaše povrća.

(17) Ovoj četverici mladića Bog dade znanje i razum u svem pisanju i mudrosti; Danijel je čak razumijevao sva ukazanja i sne. (18) Onda kad su

¹ Ili bogova.

² Ili bogova.

³ Ili uškopljenika. Tako i dalje u ovom poglavlju.

se navršili dani koje kralj bješe odredio da se oni⁴ uvedu, starješina prvaka uvede ih pred Nabukodonosora. (19) Kralj je govorio s njima, i od njih svih ne nađe se nijedan kao Danijel, Hananija, Mišael i Azarija; zato oni stupiše u kraljevu ličnu službu. (20) U svakom pitanju mudrosti i razumijevanja, kad bi ih kralj pitao za savjet, vidio bi da su deset puta bolji od svih čarobnjaka i gatara u svem njegovu kraljevstvu. (21) I Danijel ostade ondje sve do prve godine kralja Kira.

Prvi kraljev san

2 A druge godine vladavine Nabukodonosora usni Nabukodonosor snove, i duh mu se uznemiri, a san ga ostavi. (2) Tada kralj naredi da se pozovu čarobnjaci, gatari, vračari i Kaldejci, da protumače kralju snove. I oni udoše te stadoše pred kralja. (3) Kralj im reče: "Usnio sam san, i moj duh jedva čeka da taj san razumije."

(4) Tad Kaldejci progovoriše kralju na aramejskom⁵: "O kralju, živ bio dovijeka! Ispripijvedaj san svoj slugama svojim, pa ćemo mi rastumačiti."

(5) Kralj odgovori Kaldecima: "Moja je zapovijed neopoziva: ako mi ne obznanite san i tumačenje njegovo, bit ćete rastrgani, a kuće će vam postati smetlište. (6) Ali ako me obavijestite o snu i tumačenju njegovu, primit ćete od mene darove i nagradu i veliku počast; zato me obavijestite o snu i tumačenju njegovu."

(7) Oni odgovoriše drugi put i rekoše: "Neka kralj ispripijveda svoj san svojim slugama, pa ćemo mi rastumačiti."

(8) Kralj odgovori: "Ja dobro znam da vi želite dobiti na vremenu, jer ste vidjeli da je moja zapovijed neopoziva, (9) da, ako mi ne obznanite san, za vas postoji samo jedna odredba. Jer dogovorili ste se da preda mnom govorite lažljive i pokvarene riječi dok se stanje ne promijeni; zato mi kažite san, da ja znam da mi ga vi možete rastumačiti."

(10) Kaldejci odgovoriše kralju i rekoše: "Nema na zemlji čovjeka koji bi mogao razjasniti kralju to što on traži, jer nijedan veliki kralj ni vladar još nije tražio takvo šta od čarobnjaka, gatara ili Kaldejaca. (11) K tome, ono što kralj traži teško je, i niko to ne bi mogao razjasniti kralju osim bogova, čije obitavalište nije među smrtnicima."

(12) Zbog toga se kralj ozlojedi i silno razbjesni te naredi da se pogube svi mudraci babilonski. (13) I izdade se odredba da se mudraci pogube; i tražahu Danijela i prijatelje njegove da ih pogube.

(14) Onda Danijel obzirno i oštroumno odgovori Arjoku, zapovjedniku kraljeve tjelesne straže, koji bijaše otišao da pogubi mudrace babilonske; (15) on reče Arjoku, kraljevu zapovjedniku: "Zašto je kraljeva odredba tako oštra?" Arjok tad obavijesti Danijela o tome. (16) Zato Danijel uđe i zatraži od kralja da mu dade vremena da dade tumačenje kralju.

(17) Onda Danijel ode svojoj kući i obavijesti o tome Hananiju, Mišaela i Azariju, prijatelje svoje, (18) da istu milost od Boga nad nebom u pogledu te tajne, da Danijel i drugovi njegovi ne budu pogubljeni s ostalim mudracima babilonskim.

Otkrovenje tajne Danijelu

(19) I objavi se ta tajna Danijelu u noćnom ukazanju. Tad Danijel blagoslovi Boga nad nebom; (20) Danijel reče:

"Blagoslovljeno neka je ime Božije dovijeka, jer mudrost i moć njegovi su.

(21) On mijenja vremena i doba; on uklanja i postavlja kraljeve; on daje mudrost mudrima a znanje razumnima.

(22) On otkriva duboke i skrivene stvari; on zna šta je u tmuni, i svjetlost prebiva kod njega.

(23) Tebi, o Bože očeva mojih, zahvaljujem i slavim te,

jer si mi ti dao mudrost i moć; i objavio si mi sad ono za šta smo te molili, jer si nam objavio ono što kralj traži."

(24) Zato Danijel ode Arjoku, koga kralj bijaše odredio da pogubi mudrace babilonske; ode i reče mu ovako: "Ne ubijaj mudrace babilonske! Odvedi me kralju, pa ću mu ja tumačenje dati."

(25) I Arjok žurno odvede Danijela kralju i reče mu ovako: "Našao sam čovjeka među izgnanicima jehudinskim koji će kralju tumačenje dati!"

(26) Kralj reče Danijelu, koji se zvao Beltešezar: "Možeš li mi obznaniti san koji sam usnio i rastumačiti ga?"

(27) Danijel odgovori pred kraljem i reče: "Tajnu o kojoj se kralj raspitivao ne mogu kralju razjasniti ni mudraci, ni gatari, ni čarobnjaci, ni vračevi. (28)

⁴ Tj. Izraelci, od kojih su neki bili iz kraljevske porodice a neki od plemića.

⁵ Tekst odavde pa do kraja glave na aramejskom je jeziku.

Ipak, ima na nebu Bog, koji otkriva tajne, i on je obznanio kralju Nabukodonosoru šta će se zbiti u danima kasnijim. Evo tvoga sna i ukazanja u glavi tvojoj dok si ležao u postelji. (29) Tebi su, kralju, dok si ležao u postelji, došle misli o onome šta će se desiti u budućnosti; i onaj koji otkriva tajne objavio ti je šta će se desiti. (30) A meni ova tajna nije otkrivena zbog mudrosti koje u meni ima više nego u drugom čovjeku, nego da kralju objavim tumačenje, i da ti znaš šta ti srce snuje.

Kraljev san

(31) Ti si, o kralju, gledao i, eto, jedan velik kip stajaše; taj kip, koji bijaše golem i sjajem nenadmašan, stajaše pred tobom i izgledaše strašno. (32) Tome kipu glava bijaše od čistoga zlata, prsa i ruke od srebra, trbuh i bedra od mjedi, (33) noge od željeza, stopala dijelom od željeza, a dijelom od gline. (34) Ti nastavi gledati dok se ne odvali kamen, a da ga ruka ne dodirnu, i udari kipu u stopala od željeza i gline te ih razbi. (35) Tad se istovremeno sve željezo, glina, mjed, srebro i zlato, smrvi kao pljeva ljeti na gumnima; i vjetar ih odnese bez traga. A kamen koji udari u kip pretvori se u veliku planinu i ispuni svu zemlju.

Tumačenje sna: bit će četiri kraljevstva – Babilon, Medo-Perzija, Grčka i Rim

(36) To bješe san; sad ćemo ga kralju rastumačiti. (37) Ti si, kralju, kralj nad kraljevima, kome Bog nad nebom dade kraljevstvo, moć, snagu i slavu, (38) i u čije ruke on dade sinove ljudske, gdje god da žive, i zvijeri poljske i ptice nebeske, i kome dade da vlada nad njima svima. Ti si glava od zlata. (39) Poslije tebe niknut će drugo kraljevstvo, slabije od tvoga, pa treće kraljevstvo od mjedi, koje će vladati nad zemljom svom.

(40) Onda će doći četvrto kraljevstvo tvrdo kao željezo; jer željezo drobi i razbija sve, tako će ono, kao željezo koje razbija u komade, sve zdrobiti i razbiti u komade. (41) Stopala i nožne prste koje si vidio, dijelom od lončareve gline, a dijelom od željeza, to će biti podijeljeno kraljevstvo; ali imat će u sebi čvrstoću željeza, jer si vidio željezo izmiješano s običnom glinom. (42) Kako su nožni prsti bili dijelom od željeza, a dijelom od gline, tako će dio kraljevstva biti jak, a dio krhak. (43) A željezo što si ga vidio izmiješano s običnom glinom, tako

će se oni miješati ljudskim sjemenom; ali neće jedni uz druge pristajati, baš kao što se željezo ne da s glinom pomiješati. (44) U danima tih kraljeva Bog nad nebom podiči će kraljevstvo koje neće nikada propasti, i to kraljevstvo neće prijeći na neki drugi narod. Ono će zdrobiti i dokrajčiti sva ova kraljevstva, a samo će trajati do vijeka. (45) Jer vidio si da se kamen odvali od planine, a da ga ruka ne dodirnu, i da zdrobi željezo, mjed, glinu, srebro i zlato. Veliki Bog objavio je kralju šta će se dogoditi u budućnosti; zato je san istina, a tumačenje mu pouzdano.”

Danijelovo promaknuće

(46) Tad kralj Nabukodonosor pade ničice i pokloni se Danijelu, i naredi da mu prinesu žrtvu i tamjan. (47) Kralj odgovori Danijelu i reče: “Doista, Bog je vaš Bog nad bogovima i gospodar nad kraljevima i otkrivatelj tajni, kad si ti mogao otkriti ovu tajnu.” (48) Potom kralj unaprijedi Danijela i darova ga mnogim velikim darovima, i postavi ga za upravitelja čitave babilonske pokrajine i za starješinu svim mudracima babilonskim. (49) Danijel zamoli kralja, te on postavi Šadraka, Mešaka i Abed-Nega u upravu babilonske pokrajine, a Danijel ostade na kraljevu dvoru.

Kraljev zlatni kip

3 Kralj Nabukodonosor načini zlatan kip, visok šezdeset, a širok šest aršina i postavi ga u ravnicu Duri, u pokrajini babilonskoj. (2) Potom kralj Nabukodonosor poruči da se saberu satrapi, namjesnici i upravitelji, savjetnici, rizničari, suci, sudski činovnici i svi pokrajinski prvaci, da dođu na posvećenje kipa što ga podiže kralj Nabukodonosor. (3) I okupiše se satrapi, namjesnici i upravitelji, savjetnici, rizničari, suci, sudski činovnici i svi pokrajinski prvaci radi posvećenja kipa što ga podiže kralj Nabukodonosor; i stadoše pred kip što ga podiže kralj Nabukodonosor. (4) Tad glasnik glasno proglasi: “Zapovijeda vam se, o narodi, puci i ljudi jezika svakog, (5) da u času kad čujete zvuk roga, frule, lire, citre, psaltira, gajdi i svih drugih svirala, ničice padnete i klanjate se zlatnome kipu što ga podiže kralj Nabukodonosor. (6) A ko god ničice ne padne i ne bude se klanjao, bit će smjesta bačen usred užarene peći.” (7) Zato tad, kad svi narodi čuše zvuk roga, frule, lire, citre, psaltira, gajdi

i svih drugih svirala, svi narodi, puci i ljudi jezika svakog padoše ničice i klanjahu se zlatnome kipu što ga podiže kralj Nabukodonosor.

Odbijanje da se obožava kip

(8) Ali tad neki Kaldejci istupiše i optužiše Jevreje. (9) Oni rekoše kralju Nabukodonosoru: "O kralju, živ bio dovijeka! (10) Ti si, kralju, izdao naredbu da svaki čovjek koji čuje zvuk roga, frule, lire, citre, psaltira, gajdi i svih drugih svirala, mora ničice pasti i klanjati se zlatnome kipu. (11) A ko ne padne ničice i ne bude se klanjao, da će biti bačen u peć užarenu. (12) Ima nekih Jevreja koje si postavio u upravu babilonske pokrajine – Šadrak, Mešak i Abed-Nego. Ti ljudi, o kralju, ne mare za te; oni ne služe bogovima tvojim i ne klanjaju se zlatnom kipu što si ga podigao."

(13) Na to Nabukodonosor, bijesan i ljut, naredi da se dovedu Šadrak, Mešak i Abed-Nego; i dovedoše te ljude pred kralja. (14) Nabukodonosor im reče: "Je li istina, Šadrače, Mešače i Abed-Nego, da vi ne služite bogovima mojim i da se ne klanjate zlatnome kipu što ga podighoh? (15) Sad, ako ste spremni, u času kad čujete zvuk roga, frule, lire, trokutaste lire, psaltira, gajdi i svih drugih svirala, da padnete ničice i klanjate se kipu koji sam ja načinio, dobro je. Ali ne budete li se klanjali, smjesta ćete biti bačeni u peć užarenu; i koji vas to bog može izbaviti iz ruku mojih?"

(16) Šadrak, Mešak i Abed-Nego odgovoriše kralju: "O Nabukodonosore, ne treba da se pred tobom za to branimo. (17) Ako je tako, naš Bog, kome služimo, može nas izbaviti iz peći užarene; i on će nas izbaviti iz tvojih ruku, o kralju. (18) A ako to on ne učini, neka znaš, kralju, mi nećemo služiti bogovima tvojim niti ćemo se klanjati zlatnome kipu što si ga podigao."

Izbavljenje Danijelovih prijatelja

(19) Tad Nabukodonosora bijes obuze, i namršti se na Šadraka, Mešaka i Abed-Nega. On naredi da se peć ugrije sedam puta jače nego što se inače grije. (20) Nekim hrabrim ratnicima u svojoj vojsci zapovjedi da svežu Šadraka, Mešaka i Abed-Nega i da ih bace u užarenu peć. (21) Tad svezaše ove ljude, koji su još nosili plašteve, hlače, kape i drugu odjeću, te ih baciše u užarenu peć. (22) Kako kraljeva zapovijed bješe oštra a peć prevruća, plamen

vatre pobi one ljude koji podigoše Šadraka, Mešaka i Abed-Nega. (23) A ona tri čovjeka – Šadrak, Mešak i Abed-Nego – padoše, još svezani, usred užarene peći.

(24) Kralj Nabukodonosor tad se zapanji i brže-bolje ustade te reče svojim visokim savjetnicima: "Nismo li samo tri čovjeka svezana bacili u vatru?" Oni kralju odgovoriše: "Dakako, kralju."

(25) On reče: "Gledajte! Ja vidim četiri čovjeka kako se odriješeni šeuću posred vatre, a nisu ozlijeđeni, a onaj četvrti liči na sina bogova!" (26) Nabukodonosor onda priđe vratima užarene peći i reče: "Šadrače, Mešače i Abed-Nego, sluge Boga Svevišnjega, izidite i dođite ovamo!" I Šadrak, Mešak i Abed-Nego izidoše iz vatre. (27) Okupiše se satrapi, namjesnici, upravitelji i kraljevi visoki savjetnici, i vidješe da vatra nema moć nad tijelima tih ljudi, i da im kosa na glavi nije opaljena, niti su im haljine oštećene, niti je miris vatre od njih dolazio.

(28) Nabukodonosor reče: "Blagoslovljen neka je Bog Šadrakov, Mešakov i Abed-Negov, koji je poslao anđela svoga i izbavio sluge svoje koje se u njega uzdahu, ne pokorivši se kraljevoj zapovijedi, i koji radije podadoše svoja tijela nego da služe i klanjaju se bilo kojem bogu osim Bogu svome. (29) Zato izdajem naredbu: neka se svaki narod, puk ili jezik koji uvrijedi Boga Šadrakova, Mešakova i Abed-Negova raskomada i neka im se kuće pretvore u smetlišhte, jer nema drugoga boga koji bi mogao ovako izbaviti." (30) Potom kralj unaprijedi Šadraka, Mešaka i Abed-Nega u pokrajini babilonskoj.

Nabukodonosor priznaje Boga

4 Nabukodonosor, kralj, svim narodima, pucima i jezicima, koji žive na svoj zemlji: "Neka vam bude mira napretek! (2) Učinilo mi se dobrim da objavim znamenje i čuda što ih Svevišnji Bog za me učini.

(3) Kako su velika znamenja njegova, i kako su silna čuda njegova! Kraljevstvo njegovo vječno je kraljevstvo, i vlast njegova iz naraštaja u naraštaj.

Drugi kraljev san: veliko drvo

(4) Ja, Nabukodonosor, bijah miran u svojoj kući i sretan u svome dvoru. (5) Usnih san koji me uplašiti;

i te me sanjarije, dok ležah u postelji, i ukazanja u glavi neprestano uznemiravahu. (6) Zato naredih da dovedu preda me sve mudrace babilonske da mi protumače san. (7) I udoše čarobnjaci, vračevi, Kaldejci i gatar, te im ja ispriповijedah san, ali mi ga ne mogahu protumačiti. (8) Ali naposljetku uđe preda me Danijel, koji se zove Beltešazar po imenu boga moga, i u kome je duh svetih bogova; i ja mu ispriповijedah san: (9) "O Beltešazare, starješino čarobnjaka, ja znam da je u tebi duh bogova i da te nijedna tajna ne zbunjuje, zato mi kaži ukazanja iz moga sna koji sam usnio, zajedno s tumačenjem njegovim.

(10) A evo šta mi se ukazalo u glavi dok sam ležao u postelji: gledao sam, i gle, nasred zemlje bješe jedno stablo, i bješe veoma veliko.

(11) Stablo poraste i snažno postade, i visinom dosegnu nebo, i vidjelo se nakraj sve zemlje.

(12) Lišće njegovo bilo je lijepo a plod obilan, na njemu je bilo hrane za sve.

Zvijeri poljske pod njim su hlad nalazile, a ptice nebeske na njegovim se granama gnijezdile,

i svi stvorovi od njega se hranili.

(13) Gledao sam ukazanja u svojoj glavi dok sam ležao u postelji, i gle, čuvar⁶, sveti, siđe s neba.

(14) On povika:

'Posijecite stablo i odrežite mu grane, zgulite mu lišće i pobacajte plodove; neka se zvijeri razbježe ispod njega i ptice s grana njegovih.

(15) A ostavite panj i korijenje njegovo u zemlji, ali sa željeznim i mjedenim obručem oko njega u mladoj poljskoj travi;

neka se kupa u rosi nebeskoj, i neka dijeli sa zvijerima travu zemaljsku.

(16) Neka mu se promijeni srce čovječije, i neka mu se dađe srce zvjerinje, i neka sedam godina preko njega prođe.

(17) Ova je presuda po naredbi čuvara, i odluka je zapovijed svetih, da bi živi znali

da Svevišnji vlada nad kraljevstvom ljudskim, i obdaruje njime onoga koga on hoće, i postavlja nad njega najnižega od ljudi.'

(18) To je san što ga ja, kralj Nabukodonosor, usnih. Sad mi ga ti, Beltešazare, protumači, jer mi

nijedan od mudraca kraljevstva moga ne može tumačenje dati; ali ti možeš, jer u tebi je duh bogova svetih."

Danijel tumači ukazanje

(19) Tad se Danijel, koji se zvao Beltešazar, načas prepade, jer ga misli njegove uznemiriše. Kralj reče: "Beltešazare, neka te san i tumačenje njegovo ne uznemiruju."

Beltešazar odgovori: "Gospodaru moj, kad bi se samo taj san odnosio na one koji te mrze, a tumačenje njegovo na tvoje protivnike! (20) Stablo koje si vidio, koje je poraslo i postalo snažno, koje je sezalo do neba i vidjelo se nakraj zemlje sve, (21) i čije je lišće bilo lijepo a plod mu obilan, i na kojem je bilo hrane za sve, pod kojim su poljske zvijeri počivale i na čijim su se granama ptice nebeske gnijezdile – (22) to si ti, o kralju; ta ti si postao velik i snažan, i tvoje veličanstvo poraslo je i dosezalo je do neba, a vlast tvoja do nakraj zemlje. (23) To što je kralj vidio čuvara, svetog, kako silazi s neba i govori: 'Posijecite stablo i uništite ga; a ostavite panj i korijenje njegovo u zemlji, ali sa željeznim i mjedenim obručem oko njega u mladoj poljskoj travi, i neka se kupa u rosi nebeskoj, i neka mu udio bude sa zvijerima poljskim dok sedam godina preko njega ne prođe' – (24) evo tumačenja, o kralju, i evo odredbe Svevišnjega što će pasti na kralja moga: (25) bit ćeš otjeran od ljudi, i tvoje će obitavalište biti sa zvijerima poljskim, i hranit ćeš se travom kao stoka, i kupat ćeš se rosom nebeskom; i sedam će godina proći preko tebe dok ne priznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim, i da ga on daje kome hoće. (26) A to što je zapovjedbno da se ostavi panj s korijenjem stabla – tvoje će ti kraljevstvo biti osigurano kad priznaš da je Nebo vladar. (27) Zato, kralju, neka ti bude mio savjet moj: otrgni se od grijeha svojih postupajući pravedno i od svojih opačina ukazujući milost siromasima, da bi potrajala sreća tvoja."

Ispunjenje ukazanja

(28) Sve to snađe kralja Nabukodonosora. (29) Nakon dvanaest mjeseci šetao je po krovu kraljevskog dvora u Babilonu. (30) Kralj razmisli i reče: "Nije li ovo onaj veliki Babilon što ga ja snagom svoje moći i u slavu veličanstva svoga sagradih da mi bude kraljevska prijestolnica?"

⁶ Tj. andeo čuvar.

(31) Dok te riječi još bijahu u kraljevim ustima, začu se glas s neba: "Kralju Nabukodonosore, tebi se objavljuje: kraljevstvo ti je oduzeto, (32) i ti ćeš biti otjeran od ljudi, i tvoje će obitavalište biti među zvijerima poljskim. Hranit ćeš se travom kao stoka, i sedam će godina proći preko tebe dok ne priznaš da Svevišnji ima vlast nad kraljevstvom ljudskim i da ga on daje kome on hoće." (33) Odmah se ispuni riječ o Nabukodonosoru; i on bi otjeran od ljudi i poče jesti travu kao stoka, i tijelo mu se kupalo rosom nebeskom, dok mu kosa ne naraste poput orlova perja, a nokti kao ptičije pandže.

(34) "Ali na kraju tih dana ja, Nabukodonosor, podigoh oči ka nebu, i razum mi se vrati, i blagoslovih Svevišnjega, i hvalih i slavih onoga koji živi dovijeka;

jer vlast je njegova vječna vlast,
i kraljevstvo njegovo iz naraštaja u naraštaj.

(35) Svi su stanovnici zemlje niko i ništa, a on postupa po svojoj volji s vojskom nebeskom i sa stanovnicima zemlje;

i niko ne može zaustaviti ruku njegovu
niti mu kazati: 'Šta to radiš?'

(36) Tad mi se razum vrati. I vratih se veličanstvo moje i sjaj u slavu kraljevstva moga, i moji me savjetnici i plemići počehše tražiti; i bijah ponovo postavljen nad svojim kraljevstvom, i postadoh još veći nego prije. (37) Sada ja, Nabukodonosor, hvalim, veličam i slavim Kralja nad nebom, jer su sva njegova djela istina a njegovi putevi pravedni, i on može uniziti one koji oholo hode."

Belšacarova gozba

5 Kralj Belšacar priredi veliku gozbu hiljadi svojih plemića, i pio je vino u prisustvu te hiljade. (2) Kad popi vina, Belšacar naredi da se donese zlatno i srebrno posuđe koje njegov prethodnik Nabukodonosor bješe uzeo iz hrama u Jerusalemu, da bi iz njega pili kralj, njegovi plemići, njegove žene i njegove prilježnice. (3) I donesoše zlatno posuđe uzeto iz hrama, kuće Božije u Jerusalemu, te su iz njega pili kralj, njegovi plemići, njegove žene i njegove prilježnice. (4) Pili su vino i slavili bogove zlata i srebra, mjedi, željeza, drveta i kamena.

(5) Odjednom se pojaviše prsti čovječije ruke i počehše pisati po ožbukanom zidu kraljeva dvora, nasuprot stalku za svjetiljku, i kralj vidje naličje

ruke koja pisaše. (6) Tad kralj probljedi, i misli ga uznemiriše, i zglobovi mu na kukovima popustiše, i koljena mu počehše udarati jedno o drugo. (7) Kralj povika da uvedu vračeve, Kaldejce i gatare. Kralj progovori i reče mudracima babilonskim: "Ko pročita ovaj natpis i rastumači mi ga bit će odjeven u grimiz i nosit će zlatan lanac oko vrata, i bit će treći po vlasti u kraljevstvu." (8) Potom udoše svi kraljevi mudraci, ali ne mogahu pročitati natpis niti ga rastumačiti kralju. (9) Zato se kralj Belšacar silno uznemiri, i još više probljedi, a plemići njegovi ostadoše zbunjeni.

(10) Čuvši riječi kralja i njegovih plemića, uđe kraljica u gozbenu dvoranu; ona progovori i reče: "Kralju, živ bio dovijeka! Nemoj da te misli tvoje uznemiruju i da lice tvoje blijedi. (11) Ima u tvome kraljevstvu čovjek u kojem je duh svetih bogova; u danima prethodnika tvoga u njemu se nađe prosvijećenost, pronicavost i mudrost poput mudrosti bogova. I tvoj ga prethodnik, kralj Nabukodonosor, imenova starješinom čarobnjaka, vračeva, Kaldejaca i gatara, (12) jer se u tom Danijelu, kome kralj nadjenu ime Beltešazar, nadoše izvanredan duh, znanje i pronicavost u tumačenju snova, objašnjavanju zagonetki i rješavanju pitanja teških. Neka se sad pozove Danijel, pa će ti on kazati tumačenje."

(13) Zato dovedoše Danijela pred kralja. Kralj progovori i reče Danijelu: "Jesi li ti onaj Danijel, jedan od izgnanika jehudinskih, kojeg je moj prethodnik, kralj, doveo iz Jehude? (14) Za te sam čuo da je duh bogova u tebi i da se prosvijećenost, pronicavost i iznimna mudrost nalaze u tebi. (15) Baš sad uvedoše mi mudrace i vračeve da pročitaju ovaj natpis i rastumače mi ga, ali ne umjedoše rastumačiti riječi. (16) A ja sam za te lično čuo, da ti umiješ tumačiti i rješavati pitanja teška. Pa ako možeš pročitati ovaj natpis i rastumačiti mi ga, bit ćeš odjeven u grimiz i nosit ćeš zlatan lanac oko vrata, i bit ćeš treći po vlasti u kraljevstvu."

(17) Tad Danijel odgovori i reče pred kraljem: "Zadrži svoje darove ili podaj nagrade nekome drugom; a ja ću pročitati natpis kralju i rastumačiti mu ga. (18) O kralju, Svevišnji Bog podario je kraljevstvo, veličinu, slavu i veličanstvo Nabukodonosoru, prethodniku tvome. (19) Zbog veličine kojom ga obdari pred njim se bojahu i drhtahu svi narodi, puci i jezici; koga je htio, on bi ubijao, a kome je htio, život bi poštedio, i koga je htio, uzdi-

zao bi, a koga bi htio, ponizio bi. (20) Ali kad mu se srce uznese i duh tako uzobijesti, te se on počeo oholo ophoditi, bi oboren sa svoga kraljevskog prijestolja i slava mu bi oduzeta. (21) K tome bi otežan od ljudi, i srce mu postade kao u zvijeri, i obitavalište mu bi među magarcima divljim. Davali su mu travu da jede kao stoka, i tijelo mu se kupalo rosom nebeskom, dok nije priznao da Svevišnji Bog ima vlast nad kraljevstvom ljudskim, i da nad njega on postavlja koga hoće. (22) Ali ti, Belšacare, nasljedniče njegov, nisi skrušio srce svoje, iako si sve ovo znao, (23) nego si se uzdigao protiv Gospodara neba, te su donijeli preda te posude kuće njegove, pa ste iz njega vino pili, ti i tvoji plemići, tvoje žene i tvoje prilježnice; i slavili ste bogove srebra i zlata, mjedi, željeza, drveta i kamena, koji ne vide, ne čuju niti razumiju. A Boga, u čijoj su ruci tvoj dah životni i putevi tvoji, ti nisi veličao. (24) Zato je on poslao ruku, i ispisan je ovaj natpis. (25) A evo natpisa što je ispisan: "Mene, Mene, Tekel, Ufarsin"⁷. (26) Ovo je tumačenje te poruke: Mene – Bog je odbrojao dane kraljevstvu tvome i dokrajčio ga. (27) Tekel – ti si izvagan na vagi i ocijenjen nedovoljnim. (28) Peres⁸ – tvoje je kraljevstvo podijeljeno i predano Medicima i Perzijancima."

(29) Tad Belšacar naredi da Danijela odjenu u grimiz i metnu mu zlatan lanac oko vrata, i izdade proglas da je on sad treći po vlasti u kraljevstvu. (30) Te iste noći kaldejski kralj Belšacar bi ubijen. (31) Tako kraljevstvo preuze Medijac Darije kad mu bješe oko šezdeset i dvije godine.

Danijel u službi Darije

6 Dariju se svidje da postavi nad kraljevstvo stotinu i dvadeset satrapa, da upravljaju cijelim kraljevstvom, (2) i nad njih tri nadstojnika, od kojih jedan bješe Danijel, da ti satrapi njima polažu račun, i da kralj ne bude na gubitku. (3) Onda se taj Danijel počeo isticati među nadstojnicima i satrapima, jer je posjedovao izvanredan duh, te kralj riješi da ga postavi nad cijelo kraljevstvo. (4) Zato nadstojnici i satrapi stadoše tražiti povoda da se požale na Danijela oko upravnih poslova, ali ne mogahu naći povoda za optužbu niti dokaza za

podmićivanje, jer on bijaše vjeran, i u njemu nije bilo ni nemara ni podmitljivosti. (5) Ti ljudi rekoše tada: "Nećemo naći nikakva povoda za optužbu protiv Danijela ako ne nađemo nešto protiv njega oko zakona Boga njegov."

(6) Onda nadstojnici i satrapi po dogovoru dođoše kralju i rekoše mu ovako: "Kralju Darije, živ bio dovijeka! (7) Svi nadstojnici kraljevstva, upravitelji i satrapi, savjetnici i namjesnici složiše se da kralj treba donijeti odredbu i izdati nalog da će svako ko se u trideset dana pomoli bilo kojem bogu ili čovjeku mimo tebe, o kralju, biti bačen u lavlju jamu. (8) Sad, o kralju, izdaj nalog i potpiši spis, da se ne može preinačiti, po medijskom i perzijskom zakonu koji je neopoziv." (9) Tako kralj Darije potpisa spis, to jest nalog.

(10) Saznavši da je spis potpisan, Danijel uđe u svoju kuću, u odaju na krovu čiji su prozori gledali prema Jerusalemu; i nastavio je padati na koljena triput na dan moleći se i zahvaljujući svome Bogu, kako je i ranije činio. (11) Onda oni ljudi po dogovoru dođoše i nađoše Danijela gdje se moli i traži milost pred svojim Bogom. (12) Potom se obratiše kralju i progovoriše pred njim o kraljevu nalogu: "Zar ti nisi potpisao nalog po kojem će se svako ko se u trideset dana bude molio bilo kojem bogu ili čovjeku mimo tebe, o kralju, baciti u lavlju jamu?" Kralj odgovori: "Tačno je to što govoriš, po medijskom i perzijskom zakonu, koji je neopoziv." (13) Tada oni progovoriše odgovarajući pred kraljem: "Danijel, jedan od izgnanika jehudskih, ne mari za tebe, o kralju, ni za nalog koji si potpisao, nego se i dalje triput dnevno moli svome Bogu⁹."

(14) Tad se kralj, čim ču ove riječi, vrlo uznemiri i riješi da spasi Danijela; i sve do zalaska sunca trudio se da ga spasi. (15) Onda oni ljudi dođoše po dogovoru kralju i rekoše mu: "Priznaj, o kralju, da se po medijskom i perzijskom zakonu nijedan nalog ili odredba koju kralj donese ne može preinačiti."

Danijel u lavljoj jami

(16) Tad kralj naredi da dovedu Danijela i bace ga u lavlju jamu. Kralj progovori i reče Danijelu: "Bog tvoj, kome neprestano služiš, neka te izbavi." (17) Donesoše kamen i staviše ga na otvor jame; i kralj ga zapečati svojim pečatnim prstenom i pečatnim prstenom svojih plemića, da se ništa ne promijeni

⁷ Mene znači *izbrojen*, Tekel znači *izvagan*, a Ufarsin – *podijeljen*.

⁸ Peres znači težina od pola mine, tj. 0,3 kg. Ta riječ također liči na aramejske riječi *podijeliti* i *Perzija*.

⁹ Tako je u grčkom. U aramejskom tekstu samo je *moli*.

za Danijela. (18) Onda se kraj vrati na svoj dvor i provede noć posteći, i nikakvu mu rasonodu ne prirediše; i san ga napusti.

(19) Onda u zoru kralj ustade i pohitje k lavljjoj jami. (20) Kad se primaknu jami gdje bijaše Danijel, povika zabrinutim glasom. Kralj progovori i reče Danijelu: "Danijele, slugo Boga živoga, je li te Bog, kome neprestano služiš, mogao izbaviti od lavova?"

(21) Tad Danijel progovori kralju: "O kralju, živ bio dovijeka! (22) Moj Bog posla anđela i zatvori ralje lavovima, te mi našao ne učiniše, jer sam nedužan pred njim; a i pred tobom, o kralju, ja nikakva zločina ne počinih."

(23) Kralj se vrlo obradova i naredi da izvuku Danijela iz jame. Tako izvukoše Danijela iz jame, a na njemu ne bješe nijedne rane, jer se on bijaše uzdao u Boga svoga. (24) Kralj naredi da dovedu one ljude koji bijahu zlonamjerno optužili Danijela, pa njih, njihovu djecu i njihove žene baciše u lavlju jamu; i prije negoli dodirnuše dno jame, lavovi ih nadvladaše i sve im kosti zdrobiše.

Svi moraju štovati Danijelova Boga

(25) Potom kralj Darije napisava svim narodima, pucima i jezicima koji žive po svoj zemlji: "Neka vam mira bude napretek! (26) Ja donosim odredbu po kojoj se u svem mom kraljevstvu ljudi moraju bojati i drhtati pred Bogom Danijelovim;

jer on je živi Bog i ostaje dovijeka, i kraljevstvo njegovo ne propada, i njegovoj vlasti kraja nema.

(27) On izbavlja i spašava, i priređuje znamenje i čuda

na nebu i na zemlji,

spasio je i Danijela iz lavljih šapa."

(28) Tako taj Danijel bijaše sretan za Darijeve vladavine i za vladavine Kira Perzijanca.

Ukazanje četiriju zvijeri

7 Prve godine babilonskoga kralja Belšacara Danijel usni san i prikazaše mu se ukazanja u glavi dok je ležao na postelji; onda zapisa taj san i ukratko ga ispriopovijeda. (2) Danijel progovori i reče: "Noću gledah u ukazanju, i gle, četiri vjetra nebeska talasala su veliko more. (3) I četiri goleme zvijeri izlazile su iz mora, svaka drukčija. (4) Prva bijaše kao lav, i imala je orlovska krila. Gledao sam sve dok joj se krila ne iščupaše, i ona bi dignuta sa

zemlje, i uspravljena na dvije noge kao čovjek; i dade joj se srce čovječije. (5) I gle, još jedna zvijer, druga, nalik na medvjeda. Bila je dignuta s jedne strane, i tri joj rebra bijahu u ustima među zubima; i ovako joj bi rečeno: 'Ustani, našderi se mesa!' (6) Poslije toga nastavih gledati, i gle, još jedna, kao leopard, na leđima joj četiri ptičija krila; zvijer je imala i četiri glave, i bila joj je data vlast. (7) Poslije toga nastavih gledati u noćnim ukazanjima, i gle, četvrta zvijer, strašna i užasna, i baš snažna; imala je velike gvozdene zube. Ona je žderala i lomila i nogama gazila ostatak; i bila je drukčija od svih zvijeri prije nje, i imala je deset rogova. (8) Dok sam gledao te rogove, gle, među njima poraste još jedan rog, mali, i pred njim se iščupaše tri prva roga; i gle, taj rog imao je oči poput očiju čovječijih i usta koja su se silno hvastala.

(9) Ja nastavih gledati dok ne bijahu postavljena prijestolja i Drevni ne sjede na mjesto svoje; odijelo mu bijelo poput snijega, a vlasi mu na glavi kao čista vuna; prijestolje njegovo plameni vatreni, točkovi njegovi vatra užarena.

(10) Rijeka vatrena tekla je i izvirala ispred njega; hiljade hiljada njemu je služilo, bezbrojno mnoštvo pred njim je stajalo; sud je zasjedao, i knjige bijahu otvorene.

(11) I ja nastavih gledati zbog buke hvastavih riječi što ih govoraše rog; nastavih gledati dok zvijer ne bi ubijena i njeno truplo uništeno i predano rasplamsaloj vatri. (12) A ostalim zvijerima vlast bi oduzeta, ali im život bi produljen na određeno vrijeme.

Predstavljanje sina čovječijeg

(13) Ja nastavih gledati u noćnim ukazanjima, i gle, s oblacima nebeskim dolazio je jedan kao sin čovječiji, i on uziđe do Drevnoga, i bi izveden pred njega.

(14) I njemu se dade vlast, slava i kraljevstvo, da mu služe svi narodi, puci i jezici. Vlast njegova vlast je vječna, koje neće nestati; i kraljevstvo njegovo neće propasti.

Tumačenje ukazanja

(15) U meni, Danijelu, duh se rastuži i ukazanja u glavi mi i dalje me uznemiravahu. (16) Pridoh jednom od onih koji su blizu stajali i stadoh ga moliti da mi rekne istinu o svemu tome. I on mi reče i rastumači mi te događaje: (17) 'One goleme zvijeri, kojih je četiri, jesu četiri kralja koji će se dići iz zemlje. (18) Ali će sveci Svevišnjega primiti kraljevstvo i zaposjesti kraljevstvo zasnagda, za vijekove vjekova.'

(19) Poželjeh tada saznati istinu o onoj četvrtoj zvijeri, koja bijaše drukčija od svih drugih, koja bijaše baš strašna, koja je imala gvozdene zube i mjedene pandže, i koja je žderala, lomila i nogama gazila ostatak, (20) i o deset rogova na glavi njezinoj, i o drugom rogu koji poraste, i pred kojim druga tri otpadoše – o rogu koji je imao oči i usta koja se silno hvataše, i koji bješe veći od drugih rogova. (21) Nastavih gledati, i taj je rog bio boj protiv svetaca, i nadvladavao ih je, (22) sve dok ne dođe Drevni, te se presudi u korist svetaca Svevišnjega, i dođe vrijeme kad sveci zaposjedoše kraljevstvo.

(23) Tako on reče: 'Četvrta zvijer bit će četvrto kraljevstvo na zemlji, koje će biti drukčije od svih drugih kraljevstava, i progutat će svu zemlju, zgaziti je i zdrobiti. (24) A deset rogova – iz ovoga kraljevstva dići će se deset kraljeva, a iza njih će se dići još jedan, i on će biti drukčiji od onih prvih, i potčinit će tri kralja. (25) On će govoriti protiv Svevišnjega i tlačiti svece Svevišnjega, i kanit će da promijeni vremena¹⁰ i zakon; i sveci će mu biti predani u ruke na jedno vrijeme, dva vremena i pola vremena¹¹. (26) Onda će zasjedati sud, i njemu će se vlast oduzeti, poništiti i zauvijek srušiti. (27) Potom će se narodu svetaca Svevišnjega dati kraljevstvo, vlast i veličina kraljevstava pod svim nebom; kraljevstvo njegovo bit će kraljevstvo vječno, i sve će vlasti služiti i pokoravati se njemu.'

(28) Ovdje se pripovijedanje završilo. A mene, Danijela, misli silno uznemiravahu, i lice mi probljedi, ali ovo sačuvah za sebe."

Ukazanje ovna i jarca

8 Treće godine vladavine kralja Belšacara ukazao se meni, Danijelu, ukazanje poslije onoga koje mi se prije ukazalo. (2) Ja gledah u ukazanju,

i dok gledah, nadoh se u suskoj tvrđavi, koja je u pokrajini Elamu; i gledah u ukazanju i vidjeh sebe kraj rijeke Ulaj. (3) Podigoh tada oči i pogledah, i gle, ovan s dva roga stajao je pred rijekom. I oba roga bijahu duga, ali jedan bješe duži nego drugi, a onaj duži naraste poslije. (4) Vidjeh kako taj ovan udara glavom na zapad, sjever i jug, i nijedna druga životinja ne mogaše mu se oprijeti niti se iko mogaše spasiti od njegove sile, a on je činio što je htio i sebe je uzdizao.

(5) Dok sam gledao, gle, jarac je dolazio sa zapada preko lica sve zemlje, ne dodirujući tla; i taj je jarac imao rog među očima. (6) On dođe do onog dvorogog ovna, kojeg vidjeh kako stoji ispred rijeke, te navali na njega, silno bijesan. (7) Vidjeh ga kako prilazi ovnu, i razbjesni se na njega; i udari ovna, te mu slomi oba roga, a ovan nije imao snage da mu se opre. I obori ga na zemlju pa ga nogama izgazi, i ne bješe nikoga da spasi ovna od njegove sile. (8) Onda se jarac silno uzdiže. Ali čim posta silan, onaj se veliki rog slomi; i na njegovu mjestu izrastoše četiri upadljiva roga prema četiri vjetra nebeska.

Mali rog

(9) Iz jednog od njih niknu pomali rog koji silno poraste prema jugu, prema istoku i prema Lijepoj zemlji. (10) On poraste sve do vojske nebeske, i obori na zemlju neke iz vojske i neke od zvijezda, pa ih nogama izgazi. (11) Čak se uzdiže da bude ravan Zapovjedniku vojske¹²; i ukloni od njega redovnu žrtvu, i mjesto njegova svetišta bi razoreno. (12) I zbog prijestupa vojska mu bi predata zajedno s redovnom žrtvom; i obori istinu na zemlju, i uspjede u onom što je činio. (13) Tada čuh gdje jedan svetac¹³ govori, a jedan drugi svetac reče onom koji je govorio: "Koliko će proći dok se ne ispuni ovo ukazanje o redovnoj žrtvi i prijestupu što užasava, da se dopusti da se i sveto mjesto i vojska pogaze?" (14) On mi reče: "Dvije hiljade i tri stotine večeri i jutara; tada će sveto mjesto biti kako treba obnovljeno."

Tumačenje ukazanja

(15) Kad sam ja, Danijel, vidio ukazanje, pokušao sam ga razumjeti; i gle, stajao je preda mnom jedan

¹⁰ Tj. određene datume u koje su padali blagdani.

¹¹ Tj. tri i po godine.

¹² Tj. Bogu.

¹³ Tj. anđeo.

nalik na čovjeka. (16) I čuo sam glas čovječiji gdje više kraj Ulaja: "Gabrijele, pomози ovom čovjeku da razumije to ukazanje." (17) I on se primače tamo gdje sam ja stajao, i kad dođe, ja se uplaših i padoh licem na tlo, ali mi on reče: "Sine čovječiji, razumij da se ovo ukazanje odnosi na vrijeme kraja."

(18) I dok je govorio sa mnomo, ja utonuh u dubok san, licem na tlo, ali me on dotače i uspravi me. (19) Reče: "Evo, ja ću ti kazati šta će se zbiti kasnije u razdoblju ogorčenja, jer se to odnosi na određeno vrijeme kraja."

(20) Dvorogi ovan što si ga vidio jesu kraljevi Medije i Perzije.

(21) Rutavi jarac jest kralj Grčke, a veliki rog među njegovim očima jest prvi kralj. (22) Slomljeni rog i četiri roga što porastoše na njegovu mjestu jesu četiri kraljevstva koja će se dići iz njegova naroda, ali neće imati njegovu moć.

(23) Potkraj njihove vladavine, kad se odmetnici potpuno izopače, ustat će kralj, drzak i vješt u spletkarenju.

(24) Njegova će moć biti silna, ali ne po njegovoj snazi, i on će silno uništavati, i uspijevat će, i vršit će volju svoju; on će uništiti ljude moćne i narod sveti.

(25) I svojom će lukavošću učiniti da prijeara uspije pod rukom njegovom; i uznijet će se u srcu svome, i uništiti će mnoge dok budu bezbrižni. I usprotivit će se Vladaru nad vladarima, ali će biti slomljen, samo ne rukom ljudskom.

(26) Ukazanje o večerima i jutrima koje je kazano istinito je; ali to ukazanje čuvaj u tajnosti, jer se ono odnosi na mnoge dane."

(27) Tada ja, Danijel, bijah iscrpljen i bolestan danima. Potom se digoh i nastavih kraljeve poslove; ali bijah zapanjen ukazanjem, a ne bješe nikog da mi ga protumači.

Danijelova molitva za njegov narod

9 Prve godine Darija, sina Ahašverošova¹⁴, od roda Medijaca, koji bi postavljen za kralja nad kraljevstvom kaldejskim, (2) prve godine njegove vladavine ja, Danijel, istraživah u knjigama broj

godina koji je po riječi Jahvinoj objavljen proroku Jeremiji da se ispuni pustošenje Jerusalema – sedamdeset godina. (3) Zato se okrenuh Gospodu Bogu da ga tražim molitvom i poniznim molbama, postom, u kostrijeti i pepelu. (4) Pomolih se Jahvi, Bogu svome, te priznah i rekoh: "Jao, Gospode, veliki i strahoviti Bože, koji čuvaš savez svoj i ljubav onima koji te vole i čuvaju zapovijedi tvoje, (5) mi smo zgriješili, nepravdu počinili, bezbožno se ponijeli i pobunili se, okrećući se i od tvojih zapovijedi i odredbi. (6) I nismo slušali sluge tvoje proroke, koji su govorili u tvoje ime našim kraljevima, našim vladarima, našim očevima i svem narodu u zemlji.

(7) Pravednost pripada tebi, o Gospode, a sramotni obraz, kao i u ovaj dan, nama – Jehudincima, stanovnicima Jerusalema i svem Israilu, onima blizu i onima daleko u svim zemljama gdje si ih ti protjerao zbog nevjernih djela koja protiv tebe počinije. (8) Sramotni obraz pripada nama, o Gospode, našim kraljevima, našim vladarima i našim očevima, jer prema tebi zgriješismo. (9) Gospodu, našem Bogu, pripada milost i oprostjenje, jer se mi pobunismo protiv njega; (10) i nismo slušali glas Jahve, Boga svoga, da hodimo po uputama njegovim koje nam on posla po slugama svojim prorocima. (11) Sav se Israil ogriješi o upute tvoje i okrenu se, ne slušajući glasa tvog; zato se na nas izli kletva, zajedno sa zakletvom zapisanom u uputi Mojsija, sluge Božijega, jer mi zgriješismo prema njemu. (12) Tako on potvrdi riječi svoje što ih progovori protiv nas i protiv vladara naših koji su nad nama vladali, da sruči na nas nesreću veliku; jer pod svim nebom ne desi se ništa slično onom što zadesi Jerusalem. (13) Kao što je i zapisano u uputi Mojsijevoj, sva ova nesreća sruči se na nas; a mi nismo iskali blagonaklonost Jahve, Boga svoga, okrećući se od opačine svoje i obazirući se na istinu tvoju. (14) Zato je Jahve bdio nad nesrećom dok je nije na nas sručio; jer pravedan je Jahve, Bog naš, u svim djelima koja učini, a mi nismo slušali glasa njegovog.

(15) I eto, o Gospode, Bože naš, koji si snažnom rukom izveo narod svoj iz zemlje egipatske i stekao sebi ime, kao što je i dan-danas, mi smo zgriješili, opaki smo bili. (16) O Gospode, po pravednosti tvojoj neka se sad srdžba tvoja i gnjev tvoj odvrate od grada tvoga Jerusalema, svete gore tvoje; jer zbog naših grijeha i opačina očeva naših

¹⁴ Ahašveroš je također Kserks.

Jerusalem i narod tvoj postali su sramotom svima koji nas okružuju. (17) Zato sad, Bože naš, poslušaj molitvu slugu svoga i smjerne molbe njegove, i tebe radi, o Gospode, neka lice tvoje zasja nad svetištem tvojim pustim. (18) O Bože moj, prikloni uho svoje i čuj! Otvori oči i pogledaj pustoši naše i grad koji se zove imenom tvojim; jer mi ne iznosimo preda te molbe svoje smjerne zbog pravednosti svoje, već zbog velike samilosti tvoje. (19) O Gospode, čuj! O Gospode, oprosti! O Gospode, poslušaj i djeluj! Sebe radi, o Bože moj, ne skanjuh se, jer grad tvoj i narod tvoj tvojim se imenom zovu.”

Gabrijel dolazi s odgovorom

(20) I dok sam govorio, moleći se i priznajući grijeh svoj i grijeh naroda svoga Israila, i iznosio smjernu molbu svoju pred Jahvu, Boga svoga, za svetu goru Boga svoga. (21) dok sam još govorio moleći se, dođe mi tada u brzu letu onaj čovjek Gabrijel, koga sam vidio na početku ukazanja, i dotače me u vrijeme večernje žrtve. (22) On me uputi i popriča sa mnom, i reče: “Danijele, ja sam došao da ti dam mudrost i razumijevanje. (23) Na početku poniznih molbi tvojih izdade se zapovijed, pa ja dođoh da ti kažem, jer si ti veoma cijenjen; zato dobro pazi na poruku i razumij ukazanje.

Sedamdeset puta po sedam godina i Mesija

(24) Sedamdeset puta po sedam godina¹⁵ određeno je narodu tvom i svetom gradu tvom da se zaustavi prijestup, da se dokinu grijesi, da se okaže opaćina, da se uvede pravednost vječna, da se zapečate ukazanje i proročanstvo i da se pomaže mjesto¹⁶ nadasve sveto. (25) Zato znaj i razumij da će od izdavanja naredbe da se obnovi i ponovo sagradi Jerusalem pa do vladara Pomazanika proći sedam puta po sedam godina, a šezdeset i dva puta po sedam godina opet će se graditi, s ulicama i opkopom, čak i u vrijeme nevolje. (26) Onda će poslije šezdeset i dva puta po sedam godina Pomazanik odsječen biti i neće imati nikog¹⁷, a narod vladara koji treba doći uništiti će grad i svetište. I kraj će njegov doći kao poplava; baš do kraja bit će

rat; pustošenja su određena. (27) I on će sklopiti čvrst savez s mnogima za sedam godina, ali usred tih sedam godina obustavit će prinošenje žrtvi i žitnih žrtvi; i doći će u okrilju gnusoba jedan koji pustoši, sve dok se potpuno uništenje, ono koje je određeno, ne svali na onoga koji pustoši.”

Danijelu se ukazao čovjek

10 Treće godine perzijskoga kralja Kira Danijelu, kojem bješe dato ime Beltešazar, bi objavljena riječ; i ta riječ bješe istinita i odnosila se na velik sukob, i on je tu riječ razumio, jer mu je objašnjena u ukazanju. (2) U tim danima ja, Danijel, bio sam u žalosti pune tri sedmice. (3) Nisam jeo ukusnu hranu, niti je meso niti vino ulazilo u moja usta, niti sam se ikako mazao uljem dok se nisu navršile pune tri sedmice. (4) Dvadeset i četvrtoga dana prvoga mjeseca, dok sam bio na obali velike rijeke, to jest Tigrisa, (5) podigoh oči i pogledah, kad eto jednog čovjeka odjevena u lan, potpasana pojasom od čistoga zlata. (6) Tijelo mu bješe poput berila¹⁸, lice mu kao munja, oči kao plamene baklje, ruke mu i noge poput sjaja uglađene mjedi, a glas njegovih riječi kao glas vreve. (7) I jedini ja, Danijel, vidjeh ovo ukazanje, a ljudi koji bijahu sa mnom ne vidješe ukazanje; ali njih silan strah spopade, te pobjegoše da se sakriju. (8) Tako ja ostadoh sam i vidjeh to veliko ukazanje; ali me snaga ostavi, i pobljedjeh kao smrt, i ne imadoh nimalo snage. (9) Onda čuh glas njegovih riječi; i čim čuh glas njegovih riječi, utonuh u dubok san, licem na tlu.

(10) I gle, dotače me ruka od koje počeh drhtati na rukama i koljenima. (11) On mi reče: “Danijele, veoma cijenjeni čovječe, obazri se na riječi koje ću ti kazati i stoj uspravno, jer sam sad ja tebi poslan.” I kad mi reče ovu riječ, ja ustadoh drščući. (12) Onda mi reče: “Ne boj se, Danijele, jer od prvoga dana kad si riješio da razumiješ i da se poniziš pred Bogom svojim, čule su se riječi tvoje, a ja sam došao kao odgovor na tvoje riječi. (13) Ali vladar perzijskoga kraljevstva protivio mi se dvadeset i jedan dan; i gle, jedan od vrhovnih vladara¹⁹, Michael, dođe mi u pomoć, jer sam tamo bio ostavljen s perzijskim kraljevima. (14) Sad sam došao da ti pomognem da razumiješ šta će zadesiti narod tvoj

¹⁵ Tj. 490 godina.

¹⁶ Ili osoba.

¹⁷ Ili nikog da zauzme njegovo mjesto.

¹⁸ Vrsta dragoga kamena.

¹⁹ Tj. anđela.

u danima kasnijim, jer se ukazanje odnosi na one dane.”

(15) Kad mi kaza ove riječi, ja oborih pogled na zemlju i ostadoh bez riječi. (16) I gle, jedan sličan sinovima čovječijim doticao je moje usne; ja tada otvorih svoja usta te progovorih i rekoh onom koji je stajao preda mnom: “Gospodaru moj, zbog ovog viđenja obuze me tjeskoba, i nimalo snage nemam. (17) Ta kako će takav sluga govoriti s nekim kao što je gospodar moj? A u meni baš sad nimalo snage nema, niti u meni daha osta.”

(18) Tada me opet onaj nalik na čovjeka dotače i osnaži me. (19) On reče: “O veoma cijenjeni čovječe, ne boj se. Mir neka je s tobom; budi jak i odvažan!”

I čim mi progovori, dobih snagu te rekoh: “Neka gospodar moj govori, jer si me osnažio.”

(20) On tada reče: “Znaš li što sam ti došao? A sad se moram vratiti da se borim protiv vladara perzijskoga; kad završim s njim, a gle, grčki će vladar doći. (21) Ipak, kazat ću ti šta je zapisano u knjizi istine. Ali nema nikoga ko bi čvrsto stao uza me protiv njih osim Mihaela, vladara našega.

Sukobi koji će doći

11 Prve godine Darija Medijca ustadoh da ga ohrabrim i zaštitim. (2) A sad ću ti kazati istinu. Gle, još će se tri kralja dići u Perziji, i onda četvrti koji će steći mnogo više bogatstva od svih ostalih; čim postane moćan zbog bogatstva, sve će potaknuti protiv grčkoga kraljevstva. (3) I dići će se moćan kralj, pa će vladati i imati veliku vlast i činiti šta bude htio. (4) Ali čim se digne, njegovo će se kraljevstvo raspasti i bit će podijeljeno prema četiri vjetra nebeska, ali ne njegovim potomcima, niti prema vlasti koju je imao, jer će njegovo kraljevstvo biti iskorišteno i predano drugima mimo njih.

(5) Onda će kralj juga osnažiti, ali jedan će od njegovih zapovjednika steći premoć nad njim te će zadobiti kraljevstvo; njegovo će kraljevstvo uistinu biti veliko. (6) Poslije nekoliko godina oni će sklopiti savez, i doći će kći kralja juga kralju sjevera da potvrde mirovni ugovor. Ali ona neće sačuvati svoju moć, niti će on i njegova moć ostati, nego će u tim danima ona biti prepuštena zajedno s onima koji su je doveli i onim koji ju je rodio i onim koji ju je uzdržavao. (7) Ali jedan potomak od njezine loze dići će se na njegovo mjesto, pa će navaliti na

njihovu vojsku i upasti u tvrđavu kralja sjevera, te će se protiv njih boriti i pobjedu odnijeti. (8) Pa i bogove njihove s njihovim kipovima livenim i njihovim posuđem dragocjenim od srebra i zlata odnijet će kao plijen u Egipat, i nekoliko godina uzdržavat će se od napada na kralja sjevera. (9) Onda će ovaj drugi upasti u kraljevstvo kralja juga, ali će se vratiti u svoju zemlju.

(10) Njegovi će sinovi dići i skupiti silnu vojsku; a jedan će od njih neprestano, kao poplava, naveljavati i proći će, da bi se vratio i opet ratovao sve do njegove tvrđave. (11) Kralj će se juga razljutiti pa će poći i boriti se protiv kralja sjevera. Onda će ovaj drugi dići veliko mnoštvo, ali će to mnoštvo pasti u ruke onome prvom. (12) Kad mnoštvo bude odvedeno, on će se uzoholiti, te će pobiti desetine hiljada, ali neće pobijediti, (13) jer će kralj sjevera opet dići mnoštvo veće nego prije, i poslije nekoliko godina navalit će s velikom i dobro opremljenom vojskom.

(14) I dići će se u tim vremenima mnogi protiv kralja juga; dići će se i nasilnici iz naroda tvoga da ispune ukazanje, ali neće uspjeti. (15) Potom će doći kralj sjevera, podići će nasip za opsadu i zauzeti dobro utvrđen grad; i vojska juga neće izdržati, pa ni probrani vojnici, jer neće imati snage da se odupre. (16) Ali onaj koji navali na njega činit će što bude htio, i niko mu se neće moći oprijeti; i ostat će jedno vrijeme u Lijepoj zemlji, s uništenjem u svojoj ruci. (17) On će odlučiti da dođe svom silom do kraljevstva njegova i da iznese mirovni prijedlog koji će provesti; i dat će mu jednu kćer za ženu da kraljevstvo upropasti. Ali mu to neće uspjeti niti će išta od toga biti. (18) Potom će se on okrenuti ka otocima i mnoge će osvojiti, ali jedan će zapovjednik stati u kraj drskosti njegovoj; za njegovu će mu drskost uistinu platiti. (19) Zato će se on okrenuti ka tvrđavama u svojoj zemlji, ali će posrnuti i pasti, i više ga neće naći.

(20) Onda će na njegovo mjesto doći jedan koji će poslati poreznika na diku kraljevstva; ali za nekoliko dana bit će uništen, samo ne od srdžbe niti u boju. (21) Na njegovo će mjesto doći prezrena osoba kojoj nije data kraljevska čast, ali će doći iznenada i smutnjom se domoći kraljevstva. (22) Pred njom će biti pometena i skršena silna vojska, a i prvak saveza. (23) Nakon što bude sklopljen savez s njom, ona će se prijevarom baviti, i s malo ljudi domoći se moći. (24) Iznenada će upasti u najbo-

gatije dijelove pokrajine, i učinit će ono što njezini očevi nikad nisu, ni očevi njezinih očeva, obasipajući ih grabežom, plijenom i blagom, i smišljat će spletke protiv utvrda, ali samo za neko vrijeme.

(25) Pokrenut će s velikom vojskom svoju snagu i hrabrost protiv kralja juga; tako će kralj juga dići u boj uistinu veliku i moćnu vojsku, ali neće izdržati, jer će protiv njega biti skovana zavjera. (26) Uništiti će ga oni koji budu jeli njegovu najbolju hranu, i vojska će njegova biti pometena, a mnogi će posječeni pasti. (27) Obojici kraljeva srce će snovati zlo, i jedan će drugome lagati za istim stolom, ali neće uspjeti, jer kraj još treba doći u određeno vrijeme. (28) Potom će se on vratiti u svoju zemlju s velikim plijenom; ali srcem će biti protiv svetog saveza, i on će izvršiti svoju volju pa se vratiti u svoju zemlju.

(29) U određeno vrijeme on će se vratiti i upasti na jug, ali ovaj put neće biti kao prije. (30) Kitimski će ga brodovi napasti; zato će se on obeshrabriti, pa će se vratiti i iskaliti bijes na svetom savezu; tako će se on vratiti i pokazati blagonaklonost onima koji napuste sveti savez. (31) Čete će njegove doći i oskvrnuti tvrđavu – svetište, i ukinut će redovnu žrtvu. I postaviti će gnusobu što pustoši. (32) Laskavim riječima on će iskvariti one koji budu kršili savez, a ljudi koji budu spoznali Boga svog stajat će čvrsto i opirati mu se. (33) Oni mudri u narodu poučavat će mnoge; ali neko vrijeme padat će od mača i plamena i trpjeti sužanjstvo i pljačku. (34) I dok budu padali, malo će pomoći imati, i mnogi će im se licemjerno pridružiti. (35) Neki će od onih mudrih pasti, da se prečiste, očiste i operu do vremena kraja; jer ono tek treba doći u vrijeme određeno.

Kralj koji će se uznositi

(36) Onda će kralj raditi šta bude htio, i uznositi će se i uzdizati iznad svakog boga, i govoriti će grozote na Boga nad bogovima; i uspijevat će sve dok se ogorčenje ne ispuni, jer ono što je određeno ispuniti će se. (37) On neće mariti za boga očeva svojih niti za onog za kojim žene žude²⁰, niti će mariti za bilo kojeg drugog boga, jer sebe će izdizati iznad svih njih. (38) Mjesto njega štovat će boga tvrđava, boga za kojeg očevi njegovi nisu znali; on će ga štovati zlatom, srebrom, dragim kamenjem i

dragocjenostima. (39) I krenut će na najtvrdre tvrđave uz pomoć stranoga boga; on će ukazati veliku počast onima koji ga priznaju, i dat će im vlast nad mnogima, i razdijelit će zemlju za nagradu.

(40) U vrijeme kraja napast će ga kralj juga, a kralj sjevera jurišat će na njega kolima, konjanicima i mnogim brodovima; i on će provaliti u zemlje, preplaviti ih i proći. (41) I prodrijet će u Lijepu zemlju, i mnogi će pasti; ali ovi će izmaći njegovoj ruci: Edom, Moab i glavni od sinova Amonovih. (42) Onda će pružiti ruku na druge zemlje, i zemlja egipatska neće izmaći. (43) A on će gospodariti skrivenim blagom, zlatnim i srebrenim, i svim dragocjenostima Egipta; a Libijci i Kušijci pratit će ga u stopu. (44) Ali će ga uznemiriti vijesti s istoka i sa sjevera, te će on, veoma gnjevan, poći da uništi i zatre mnoge. (45) Svoje će kraljevske čadore razapeti između mora i krasne gore svete; ali će mu doći kraj, i niko mu neće pomoći.

Vrijeme kraja

12 U to vrijeme dići će se Mihael, veliki vladar, zaštitnik sinova naroda tvog. I bit će to vrijeme nevolje kakve ne bijaše otkad je ljudi pa do toga vremena; i u to vrijeme tvoj će se narod spasiti, svi koji se nađu zapisani u knjizi. (2) Probudit će se mnogi od onih što spavaju u prašini, jedni u vječnom životu, a drugi u sramoti i vječnom prijeziru. (3) Oni mudri blistat će kao svod nebeski, a oni koji mnoge upućuju na pravednost kao zvijezde do vijeka. (4) A ti, Danijele, drži u tajnosti ove riječi i zapečati knjigu do vremena kraja; mnogi će lijetati, i znanje će se umnožiti.”

(5) Onda ja, Danijel, pogledah, kad gle, druga dvojica stajahu, jedan na ovoj, a drugi na onoj obali rijeke. (6) I jedan upita onog čovjeka odjevena u lan koji je stajao ponad rijeke: “Koliko je još do ispunjenja ovih čuda?”

(7) Ja čuh onog čovjeka odjevena u lan koji je stajao ponad rijeke kad podiže svoju desnu i lijevu ruku k nebu i zakle se onim koji vječno živi da će to biti za jedno vrijeme, dva vremena i pola vremena; i kad slome moć svetog naroda, svi će se ovi događaji svršiti. (8) Čuh, ali ne razumjeh; zato upitah: “Gospodaru moj, kakav će biti ishod ovih događaja?”

(9) On reče: “Idi svojim putem, Danijele, jer su ove riječi skrivene i zapečaćene do vremena kraja. (10) Mnogi će biti očišćeni, oprani i prečišćeni, a

²⁰ Tj. za boga Tamuza.

opaki će se ophoditi opako; i niko od opakih neće razumjeti, nego će razumjeti oni koji su mudri. (11) Od vremena kad bude ukinuta redovna žrtva i postavljena gnusoba što pustoši proći će hiljadu dvije stotine i devedeset dana. (12) Blago onom ko

ustraje pa dočeka hiljadu tri stotine trideset i pet dana! (13) A ti idi svojim putem do kraja; onda ćeš na počinak poći, pa ćeš ponovo ustati radi svoje nagrade na kraju dana.”

HOŠEA

S obzirom na kratkoću teksta, knjiga proroka Hošee svrstava se među dvanaest potonjih ili takozvanih malih proroka. Uz svoga savremenika, proroka Amosa, prorok Hošea jedan je od prvih proroka koji zapisuju svoja proročanstva.

Sadržaj ove knjige u prvome redu nudi snažnu kritiku političkog, društvenog, nadasve religijskog života sjevernog kraljevstva Israila u posljednjim danima njegova postojanja, prije konačnog osvajanja i razaranja od Asiraca 722. god. pr. n. e. Hošea koristi dva imena za sjeverno kraljevstvo Israil: Efrajim, što je, zapravo, ime najbrojnijeg njegova plemena, ili, pak, Samarija, koja je bila prijestolnica ovoga kraljevstva. Prorok Hošea više je od tri desetljeća tumačio nevolju koja se sručila na ovo kraljevstvo, smatrajući je izričitom kaznom Božijom koja se ostvarila posredstvom Asiraca kao oružja u rukama Gospodnjim. Osvrćući se u više navrata na povijest Israila, ovaj je prorok često portretira u smislu duhovnog zalaska i nazadovanja u odnosu na idealno vrijeme kao na stanovitu ‘mladost’ Israila u doba Mojsija.

Njegov je jezik veoma metaforičan. On Israil gotovo redovito oslovljava ženom Gospodnjom, sinom Gospodnjim itd. Ponekad se čini da prorok Hošea događaje iz vlastitog života unosi u neke dijelove svoje knjige (1:2–2:1; 3:1–5), pogotovo u dijelovima knjige gdje usljed neposlušnog odnosa Israila prema Bogu Israil oslovljava ‘bludnicom’ i nevjernom ženom koja rađa nezakonitu djecu.

Svoju proročku misiju Hošea je započeo u posljednjim danima vladavine kralja Jarobama II, a ovaj je umro 747. god., u vrijeme kad se asirski car Tiglatpileser III uspinjao na vlast, dok je njegova misija završavala oko 722. god. pr. n. e., u trenucima asirske opsade Samarije.

Hošea i djeca

1 Riječ Jahvina koja dođe Hošei, sinu Beerijevu, u dane Uzijaha, Jotama, Ahaza i Hezekije, kraljeva jehudinskih, i u dane Jeroboama, sina Joaševa, kralja israiliskoga.

(2) Kad Jahve najprije progovori kroz Hošeu, Jahve reče Hošei: “Idi, oženi se bludnicom i rodi djecu bludničku; jer zemlja se odaje očitom razvratu, ostavljajući Jahvu.” (3) I on ode pa uze Gomeru, kćer Diblajimovu, te ona zanese i rodi mu sina. (4) I reče mu Jahve: “Nadjeni mu ime Jizreel¹; jer još malo pa ću ja kazniti kuću Jehuovu za krv Jizreelovu, i dokončat ću kraljevstvo kuće Israilove. (5) Toga dana ja ću slomiti luk Israilov u dolini Jizreelovoj.”

(6) I ona opet zanese i rodi kćer. I reče mu Jahve: “Nadjeni joj ime Lo-Ruhama², jer ja više neću osjećati samilost prema kući Israilovoj, da bih im ikad oprostio. (7) Nego ću se smilovati kući Jehudinoj. Ja, Jahve, Bog njihov, sam ću ih izbaviti, a neću ih izbaviti lukom, mačem, bojem, konjima ni konjanicima.”

(8) Kad odbi od sise Lo-Ruhamu, ona zanese i rodi sina. (9) I reče Jahve: “Nadjeni mu ime Lo-Ammi³, jer vi niste narod moj i ja nisam vaš Bog.”

Obnova Israila

(10) A sinova Israilovih bit će kao morskog pijeska

² U značenju *nevoljena, nepomilovana*.

³ U značenju *nije narod moj*.

¹ U značenju *Bog sije*.